

Asia: VN/13936/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi passilain ja henkilökorttilain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tulli kannattaa passien ja henkilökorttien voimassaoloajan sääntelyyn ehdotettuja muutoksia, sillä säännökset vastaisivat yleistä eurooppalaista käytäntöä. Valtaosassa EU-maita täysi-ikäisille myönnettävät passit ja henkilökortit ovat voimassa 10 vuotta. Tulli pitää tarkoituksenmukaisina ehdotuksessa esitettyjä tavoitteita, joilla pyritään vähentämään asiakirjojen uusimistarvetta ja asiointia viranomaisissa sekä sujuvoittamaan kansalaisten arkea ja vähentämään hallinnollista kuormaa.

Tulli kiinnittää huomiota esityksen perusteluihin siltä osin, kuin nykyistä pidempään voimassa olevien passin ja henkilökortin turvallisuuden parantamiseksi kasvokuvan ottaminen ehdotetaan säädettävän pääasiassa sellaisille elinkeinonharjoittajille ja oikeushenkilöille, joiden kaupparekisterilaissa tarkoitettu toimiala tai tarkoitus on valokuvaustoiminta. Esityksen mukaan ehdotettu sääntely parantaisi turvallisuutta sekä kasvokuvien laatua ja luotettavuutta nykytilaan verrattuna. Perusteluista ei kuitenkaan ilmene millä tavoin kasvokuvien laatu ja luotettavuus paranisi ehdotetulla sääntelyllä.

Esimerkiksi yritykset, joiden toimiala ja tarkoitus on valokuvaustoiminta ei takaa sitä, että liikkeessä kuvan ottaa ammattikuvaaja tai edes kuvaamiseen koulutettu valokuvaaja. Myöskään kilpailun rajoittamisen vaikutuksia hintaan kuin laadullisiin ulottuvuuksiin ei ole arvioitu. Vaikutustenarviointi on jäänyt näiltä osin varsin suppeaksi kuvien tosiasiallisen laadun ja luotettavuuden sekä elinkeinonharjoittajien ja yritysten yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Ehdotettu oikeudellinen monopoli vain sellaiselle elinkeinonharjoittajalle tai oikeushenkilölle, jolla on kaupparekisterilain (564/2023) 4 §:ssä tarkoitettu toimiala tai tarkoitus, joka on valokuvaustoiminta, on kuluttajan valintaprosessiin vaikuttava sellainen ulkopuolinen tekijä, joka estää kilpailevia vaihtoehtoja lainkaan tulemasta tarjolle tai pakottaa kilpailijan poistumaan markkinoilta.

Alalta säännöksen seurauksena poistuvia yrityksiä, jotka ottavat laadukkaita ja luotettavia kasvokuvia, ovat esimerkiksi kevytyrittäjät ja useat turvallisuusalan yritykset, jotka ottavat virallisia kasvokuvia esimerkiksi turvallisuusalan henkilötunnisteisiin. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan on tarpeellista huomioida yleisten rajoitusedellytysten mukainen suhteellisuusvaatimus, joka edellyttää rajoituksen olevan välttämätön hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi menemättä kuitenkaan perusteltua pidemmälle, kun otetaan huomioon käsillä olevan yhteiskunnallisen intressin ja rajoitettavan perusoikeuden välinen suhde. Tulli kiinnittää huomiota, ettei esityksessä turvallisuusnäkökulmaa ole arvioitu suhteessa elinkeinovapauteen eikä siten punnittu säännöksen hyväksyttävyyttä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten kannalta.

Muilta osin Tullilla ei ole muuta lausuttavaa.

Luovula Elise
Tulli